

Notes impertinents (XIX) Fou esclava lliure, amb Walsh

Antoni Serra

Yvonne de Carlo sobre els braços de Burt Lancaster.

La recorden? Bé, si em permeten dir-ho, no és —aquella al·lota de front ampli, cutis bru i turbant amb llaç blanc, collar de perles (esper que no falses) al coll— una de les meves actrius preferides en el sentit estètic i eròtic, com ho són Jean Seberg i Rommy Schneider; tampoc té la complexitat intel·lectual que sí que vaig descobrir, a l'època ja llunyana de la meua joventut, amb Jean Moreau i Marie Laforêt; ni em va transportar a la nostàlgia en blanc i negre com ho varen fer amb ingenuïtat i genialitat Lyda Borelli, Theda Bara o Brigitte Helm. Els facilitaré, amics lectors (i als que són enemics, també, per què no?), un altre detall significatiu per a mi: va participar, quan ella era molt jove (vint anys) en el repartiment d'un film de Frank Tuttle, *This Gun for Hire*, amb un Alan Ladd que feia d'assassí a sou (un assassí, per altra part, no mancat d'una mínima sensibilitat, o refinament? —fins i tot donava llet als moixos abans d'executar la seva feina, si la memòria no em traïx). Va ser la primera pel·lícula d'aquella noia canadenca, nascuda a Vancouver un més de setembre de la segona dècada del segle passat i a la qual li varen posar el nom, segons el registre civil, de Peggy Yvonne Middleton...

Sí, és clar, es tracta d'Yvonne de Carlo —que era el seu nom artístic i prou.

Alguns ja ni la tenen present, i no pocs historiadors del cinema obliden la seva participació en el film de Tuttle (1942) que aquí es va projectar amb el títol castellà d'*El cuervo*; però, ja se sap, els historiadors i d'altre gent que memoritza dates de naixement i de mort (i de conflictes bèl·lics famosos, és clar, com la Guerra dels Cent Anys i que crec que en va durar prop de cent setze) com a norma de coneixement i d'ensenyament, no sempre —o quasi mai— l'encerten i, manco, si es tracta de valoracions i precisions crítiques. És llei de vida de la raça humana que prefereix la vertebració d'un Aznar o d'un Bush, per referir-me a éssers encara ara vius

(vius a costa de la mort dels altres), abans que la invertebració exquisida, quan no genial, del Billy Wilder de *Some Like It Hot*, per exemple.

Però jo, que som agnòstic —a més d'apostòlic i romà, d'aquells romans incòmodes com podia ser Petroni: consultin *El Satiricó*, si els ve de gust, "sempre guanya qui es deixa guanyar"— i per desgràcia sentimental, no oblidaré fàcilment aquella Yvonne de Carlo que va participar almenys en dos films de Raoul Walsh, *Sea Devils* (1953) i *Band of Angels* (1957). És clar que els crítics ortodoxos citen, tal volta quan es desperten d'un malson, el Walsh —director no poques vegades menyspreat— de *Band of Angels* per la interpretació de Clark Gable, un actor que a mi mai m'ha entusiasmat excessivament, mentre s'obliden d'Yvonne i sí que la recorden a *Sea Devils*, amb Rock Hudson, posen més èmfasi en el fet mariner del film basat amb una obra de Víctor Hugo. Vet aquí perquè sempre he cregut més amb el rigor estètic dels silencis, aquells silencis volguts, predeterminats, obsessius i no poques vegades deformadors de la realitat —i de la veritat, per descomptat—, que no de les grans manifestacions propagandístiques, mediatitzats i que avui dia, que és temps de rebaixes literàries i artístiques i cinematogràfiques, obeeixen al codi implacable del màrqueting. Vet aquí perquè Yvonne de Carlo m'era una actriu agradable, fins i tot em resultava estèticament interessant; i el mateix em succeïa amb Virginia Mayo.

No he vist íntegrament la filmografia de l'actriu canadenca, perquè no tenc les característiques de la ubiqüitat, ni som infal·lible i no he posseït mai el do la immensitat absoluta, però sí que record la seva interpretació —més o manco important— a films de De Mille, com *The Story of Doctor Wasell* o, va per a tu poeta pòstum i nocturn, *The Ten Commandments*; d'altres de Reisch, *Song of Scheherazade*, i de Sherman, *River Lady*, o de Siodmak, *Criss-Cross*... És cert que son pel·lícules realitzades en els anys quaranta i cinquanta del segle passat, quan el cinema era cinema i no s'havia posat de moda la imatge plana dels efectes (defectes) especials. O sigui, en el temps —semblen ja tant llunyans com l'edat del bronze o l'existència dels dinosaures— que la imatge sobre la pantalla et deia alguna cosa, el diàleg t'ho confirmava i la interpretació, d'actrius i actors, ho acabaven de definir. En fi, quan una actriu no era un maniquí de cautxú inflat d'aires d'inutilitat.

I ara m'ha arribat la notícia que aquesta nina, xicoteta i actriu dirigida per Walsh, nascuda a Vancouver fa vuitanta-cinc anys, ha mort. La notícia ha passat quasi desapercibuda. Però jo, fidel a la nostàlgia del passat, m'he tancat a l'estudi de casa i al petit cinema familiar he tornat a veure *Band of Angels*. He retrobat a Yvonne. Ja puc ser un altre cop feliç. ■